

8. Про підсумки діяльності Міністерства культури і мистецтв України у 2003 році (оглядово аналітична довідка). – К., 2004. – 96 с.
9. Поточний архів міністерства культури України – Листування №12 (510–545). – Ф. – Спр.24. – Арк.15. (2011).
10. Поточний архів міністерства культури України – Листування №14 (983–1063). – Ф. – Спр.19. – Арк.9. (2009).
11. Поточний архів міністерства культури України – Листування №13 (706–897). – Ф. – Спр.27. – Арк.5. (2011).
12. ЦДАВО України. – Накази Міністерства з основної діяльності №104–170. 3 травня – 4 червня 1993 р. – Ф.5116. – Оп.19. – Спр.3209. – 197 арк.
13. ЦДАВО України. – Протокол №1. – Ф.5116. – Оп.19. – Спр.3142. – 294 арк.
14. ЦДАВО України. – Листування з Верховною Радою України з основних питань діяльності Міністерства. 18 січня – 30 грудня 1991 р. – Ф.5116. – Оп.19. – Спр.3128. – 283 арк.
15. Накази Міністерства з основної діяльності №40–103. 1 березня – 30 квітня 1993 р.
16. Поточний архів міністерства культури України – Листування №14 (983–1063). – Ф. – Спр.19. – Арк.3. (2009)
17. Всеукраїнський фестиваль дитячої творчості етносів України „Всі ми діти твої, Україно!” // <http://www.univer.tv/tips/interesting/vseukra-nskiy-festival-dityacho-tvorchoost-etnos-v-ukra-ni-vs-mi-d-ti-tvo-ukra-no/>

Пекарчук В. М. Министерство культуры и туризма Украины: изменения функциональных компетенций в измерении возрождения и развития культуры этнических меньшинств (1990–2000-е годы)

В статье на основе архивных, статистических материалов, аналитических наработок предшественников рассмотрены место и роль Министерства культуры и туризма Украины в процессе возрождения и развития культуры этнических меньшинств в течение 1990–2000-х годов. Учитывался фактор преемственности и перспективности в управленческих компетенциях Министерства. Значительное внимание уделено формам сотрудничества ведомства с национально-культурными обществами, а также деятельности созданных общественных советов.

Особое внимание уделено выяснению деятельности Министерства в сфере законодательства, выполнения совместных программ, выставочных работ и т.д.

Ключевые слова: этнические меньшинства, министерство, правительство, государство, культура, фестиваль, искусство, межкультурный диалог.

Pekarchuk V. M. Ministry of Culture and Tourism of Ukraine: changes in the functional competence in measuring the revival and development of ethnic minority cultures (1990–2000-ies)

On the basis of archival, statistical materials, analytical inputs predecessors considered the place and role of the Ministry of Culture of Ukraine and in the revival and development of ethnic minority cultures within 1990 - 2000 - ies. We considered the prospect of continuity and competence in the management of the Ministry. Considerable attention is given to forms of cooperation with the national authorities - cultural societies, as well as activities of public councils created. Particular attention is given to explaining the activities of the Ministry in the field of legislation, the implementation of joint program, exhibition of works etc.

Keywords: ethnic minorities, the ministry, the government, the state, culture, festival, art and intercultural dialogue.

УДК 93/94:004.588/342.951:351.82

Р. Я. Ріжняк

РОЗВИТОК ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ НАВЧАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ В КІНЦІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

У статті досліджується розвиток нормативно-правового забезпечення комп'ютеризації навчання у вищих навчальних закладах України та дистанційного навчання у вишах нашої країни. Робиться висновок, що створення такої нормативно-правової бази проведено у два основні етапи: на першому етапі прийнятті нормативно-правові акти щодо розв'язання стратегічних проблем інформатизації українського суспільства; на другому – створені правові передумови розвитку науково-методичного, змістовного, кадрового та матеріально-технічного забезпечення комп'ютеризації навчального процесу та дистанційного навчання.

Ключові слова: розвиток нормативно-правового забезпечення, вищий навчальний заклад України, комп'ютеризація навчання, дистанційне навчання.

Впровадження інформатики у вищій школі України характеризується сукупністю взаємопов'язаних факторів та подій, спрямованих на створення умов для задоволення інформаційних потреб усіх учасників навчально-виховного або науково-дослідного процесу. Складовими частинами впровадження інформатики у вищу освіту є: інформатизація навчального процесу, управління вишів, науково-дослідної роботи, моніторингу якості освіти у вищій школі та інші складники. Інформатизація навчального процесу у свою чергу характеризується комп'ютеризацією навчання, розвитком нових різновидностей організації навчання (дистанційне, екстернатне за формою, автоматизоване за способом), використання автоматизованих форм контролю навчальних досягнень студентів. Дослідження розвитку правового забезпечення інформатизації навчання є важливим аспектом вивчення історії впровадження інформатики у вищу освіту нашої держави. Результати такого дослідження можуть розкрити зміст діяльності органів державної влади з питань сприяння розвитку перспективних форм організації навчального процесу у вишах нашої держави,

охарактеризувати якість зв'язків владних структур та вищих навчальних закладів, провести історичну експертизу державних рішень, а також пролити світло на більш загальні проблеми становлення і розвитку інформатики у вищій школі України – встановлення основних закономірностей розвитку науки інформатики, апаратного та програмного забезпечення процесів інформатизації вищих навчальних закладів.

Попередні дослідження з історії інформатики та інформатизації в основному були присвячені періодам зародження та становлення науки інформатики, розвитку її технічних засобів – роботи Хоменка Л.Г. [1] (розвиток вітчизняної кібернетики та інформатики), Сергієнка І.В. [2] (становлення інформатики), Малиновського Б.Н. [3] (історія обчислювальної техніки), Онопрієнка В.І. та Онопрієнка М.В. [4] (розвиток наукових шкіл з інформатики). Дослідження з історії комп'ютеризації навчання та дистанційного навчання в основному були присвячені вивченню еволюції освітніх структур з організації впровадження інформаційних технологій у навчальний процес вищої школи України [5-7]. Проте історія розвитку правового забезпечення комп'ютеризації навчання у вищих навчальних закладах України в другій половині ХХ – на початку ХХІ століття систематично та ґрунтовно науковцями не досліджувалася.

Мета цієї статті – дослідити історію розвитку правового забезпечення комп'ютеризації навчання у вищих навчальних закладах України у контексті дослідження історії впровадження інформатики у вищій школі України.

Еволюцію прийняття нормативно-правових актів для розвитку системи комп'ютеризації навчання у вищих навчальних закладах України слід розглядати у контексті організації розв'язання стратегічної загальнодержавної проблеми інформатизації суспільства, яка стала компонентом державної політики уже на початку 90-х років ХХ століття у зв'язку з прийняттям у 1993-1994 роках двох важливих документів – Указу Президента України «Про державну політику інформатизації України» [8] та Постанови Кабінету Міністрів України «Питання інформатизації» [9]. З іншого боку, розвиток комп'ютеризації навчання у вищій школі разом з розвитком системи дистанційного навчання був ефективним шляхом розв'язання одного із важливих завдань Болонського процесу – впровадження, розвитку і підтримки системи навчання протягом життя. Це знайшло відображення у ряді документів, прийнятих у Європі на початку ХХІ століття. Зокрема, у Резолюції Ради Європи від 13 липня 2001 року «Про електронне навчання» [10] перед країнами-учасницями було поставлено завдання «використовувати потенційні можливості мережі Інтернет, мультимедійних і віртуальних засобів для більш успішної й швидкої реалізації навчання протягом життя як основного принципу освіти, а також для забезпечення доступу до освіти й підготовки для всіх осіб, зокрема для тих, чий доступ обмежений через соціальні, економічні, географічні або інші причини».

Комп'ютеризація навчального процесу вищої школи в нашій державі впроваджувалася з урахуванням уже наявних досягнень у цій галузі. Перші кроки на цьому шляху було зроблено ще наприкінці 90-х років. У лютому 1998 року Верховна Рада ухвалила Закон України «Про національну програму інформатизації» [11], в одному з розділів якого формулювалися завдання з інформатизації освіти та визначалися шляхи їх реалізації. В тому числі були визначені і стратегічні завдання щодо розвитку комп'ютеризації навчання в Україні. Закон [11] в цілому позитивно вплинув на розвиток інформатизації освіти в Україні, але в частині еволюції саме комп'ютеризації навчального процесу положення цього Закону виконувалися частково у відповідності до програм інформатизації, що були прийняті на державному рівні [12-16].

Більшість правових напрацювань у цій сфері стосувалася впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у загальноосвітній школі. Але в будь-якому випадку виконання цих нормативних актів супроводжувалося участю вищої школи. Тому визначимо еволюцію створення і коротко проаналізуємо зміст кожного з нормативно-правових документів, що були створені та впроваджені у життя протягом 1994-2012 років: 1994 рік, Постанова Кабінету Міністрів України «Про реалізацію пріоритетних напрямків науки і техніки» [17] (була схвалена Концепція пріоритетних напрямків розвитку науки і техніки, серед інших пріоритетів розвитку науки та техніки були названі перспективні інформаційні технології в тому числі у контексті забезпечення навчальних закладів комп'ютерними технологіями в процесі навчання в усіх предметних областях з метою його інтенсифікації); 1997 рік, Постанова Кабінету Міністрів України «Про першочергові заходи інформатизації» [18] (ставилося завдання щодо організації підготовки кадрів нових спеціальностей на базі автоматизованих навчальних курсів та інтелектуальних інформаційних технологій навчання); 2002 рік, Указ Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти» [19] (затверджувалася відповідна Національна доктрина, у якій одним з пріоритетних напрямків державної політики визначалося «запровадження освітніх інновацій, інформаційних технологій», а пріоритетом розвитку освіти визначалося впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують подальше удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві); 2005 рік, Указ Президента України «Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій» [20] (освіти стосувалася лише одна позиція цього Указу, у якій ставилося завдання оснащення комп'ютерами навчальних закладів державної форми власності, підключення їх до глобальної інформаційної мережі Інтернет, розроблення відповідних прикладних програмних засобів для впровадження новітніх форм та методів навчання та комп'ютерного тестування знань); 2005 рік, Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006-2010 роки» [21] (спрямована на підвищення ефективності освіти шляхом впровадження інформаційних та комунікаційних технологій, здійснення підготовки необхідних спеціалістів і кваліфікованих користувачів, сприяння розвитку вітчизняного виробництва конкурентоспроможних комп'ютерних програм як найважливішої складової інформаційних та комунікаційних технологій навчання); 2008 рік, рішення колегії Міністерства освіти і науки України від 21 березня 2008р. (протокол № 3/4-19) «Про Всеукраїнський

експеримент щодо навчання вчителів ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі та перепідготовки педагогічних працівників за програмою Intel® «Навчання для майбутнього» (Наказом МОН України № 271 від 24.03.2009 року експеримент визнано таким, що сприяв удосконаленню системи підготовки та підвищенню кваліфікації педагогічних кадрів, якісній реалізації державних освітніх стандартів, підвищенню якості освіти і прийнято рішення про його продовження у 2009-2011 роках); 2009 рік, Наказ Міністерства освіти і науки України № 54 від 02.02.2009 року «Про проведення дослідно-експериментальної роботи з теми: «Науково-методичні основи використання ІКТ у навчально-виховному процесі в середовищі «1 учень – 1 комп'ютер» на базі шкільних нетбуків» (Наказом МОН України № 196 від 11.03.2010 року результати експерименту були схвалені та прийнято рішення про впровадження напрацьованих експерименту у практику роботи загальноосвітньої школи); 2009 рік, спільний Наказ Міністерства освіти і науки України та Національної академії наук України «Про затвердження Основних наукових напрямів та найважливіших проблем фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних і гуманітарних наук на 2009-2013 роки» [22] (серед інших пріоритетів вказані розробка та впровадження новітніх інтелектуальних інформаційних технологій для забезпечення потреб освіти, науки, культури, державного управління, соціально-гуманітарної сфери); 2009 рік, Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової науково-технічної програми впровадження і застосування грид-технологій на 2009-2013 роки» [23] (затверджена відповідна програма, основною метою якої є створення національної грид-інфраструктури та умов для широкого впровадження грид-технологій, зокрема підвищення пропускну здатності оптоволоконних каналів зв'язку, розроблення спеціалізованого гридівського та адаптація для впровадження грид-технологій існуючого програмного забезпечення, підготовка фахівців з питань впровадження і застосування грид-технологій); 2010 рік, Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Державної цільової програми впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року» [24] (відповідна Програма є продовженням програми [21], мала за мету впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій, створення умов для поетапного переходу до нового рівня освіти на основі зазначених технологій); 2011 рік, Наказ Міністерства освіти й науки, молоді та спорту України № 302 від 01.04.2011 року «Про заходи щодо впровадження електронного навчального контенту» (виданий відповідно до Закону України [10], на виконання Указу Президента України від 30.09.2010 року № 926 «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні» та з метою формування і змістового наповнення сучасного електронного інформаційного навчального середовища системи загальної середньої освіти, впровадження в навчально-виховний процес інтерактивних комунікаційних технологій); 2012 рік, Наказ Міністерства освіти й науки, молоді та спорту України № 812 від 12.07.2012 «Про впровадження пілотного проекту «LearnIn – SMART навчання» (затверджена Концепція відповідного пілотного проекту, який започаткований на виконання Програми [24]; метою проекту є змістове наповнення сучасного електронного інформаційного навчального середовища системи загальної середньої освіти, формування нового рівня освіти через впровадження в навчально-виховний процес інтерактивних комунікаційних технологій).

Дистанційне навчання – це форма організації та реалізації навчально-виховного процесу, за якою його учасники здійснюють навчальну взаємодію принципово і переважно екстериторіально. Електронне дистанційне навчання – це різновид дистанційного навчання, за яким учасники й організатори навчального процесу здійснюють переважно індивідуалізовану взаємодію як асинхронно, так і синхронно у часі, принципово використовуючи при цьому електронні мережні засоби комунікацій та системи доступу до навчальних матеріалів й інших інформаційних об'єктів – комп'ютерні мережі Інтернет/Інтранет, інформаційно-комунікаційні технології (далі у тексті під терміном «дистанційне навчання» ми будемо розуміти електронне дистанційне навчання і користуватимемося скороченням ДН) [25, с.51]. Еволюцію прийняття нормативно-правових актів для розвитку системи ДН у вищих навчальних закладах України також слід розглядати у контексті організації розв'язання стратегічної загальнодержавної проблеми інформатизації суспільства.

Дистанційна освіта в нашій державі впроваджувалася з урахуванням уже наявних досягнень у цій галузі. Перші кроки на цьому шляху було зроблено ще наприкінці 90-х років. Із 1997 року в Україні регулярно відбувалися всеукраїнські конференції «Інтернет-технології в інформаційному просторі держави». Як результат – кількісні зміни перейшли у зміни якісні – 7 липня 2000 року Наказом Міністерства освіти і науки України «Про створення Українського центру дистанційної освіти» [26] було створено названий центр як структурний підрозділ Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», який мав забезпечити: розробку Концепції дистанційної освіти в Україні, юридичної, правової та методичної бази дистанційної освіти, дистанційних курсів на основі сучасних комп'ютерних технологій; координацію Українських навчальних організацій в області дистанційної освіти; підготовку, перепідготовку, сертифікацію спеціалістів з використанням сучасних комп'ютерних платформ дистанційної освіти.

20 грудня 2000 року постановою Міністерства освіти і науки України була затверджена «Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні», яка передбачала створення в країні системи освіти, що забезпечувала б розширення кола споживачів освітніх послуг, реалізацію системи безперервної «освіти протягом усього життя» та індивідуалізацію навчання при його масовості. А 26.02.2001 року Міністерством освіти і науки України був виданий наказ № 91 «Про створення Координаційної ради Міністерства освіти і науки України з питань дистанційної освіти».

У лютому 2002 року Верховною Радою України був прийнятий Закон «Про вищу освіту» [27], у якому в розділі 7 «Організація навчально-виховного процесу» серед можливих форм навчання у вищих навчальних закладах України вказана дистанційна форма здобуття вищої освіти.

23 вересня 2003 року постановою Кабінету Міністрів України прийнято «Програму розвитку системи дистанційного навчання на 2004-2006 роки» [28]. Метою Програми було визначено забезпечення широкого доступу населення до освітніх ресурсів і створення умов для безперервного навчання впродовж усього життя шляхом розвитку системи дистанційного навчання на основі новітніх педагогічних, інформаційних та телекомунікаційних технологій. На виконання цієї постанови 21 січня 2004 року наказом Міністерства освіти і науки України було затверджене Положення про дистанційне навчання [29]. У Положенні давалося визначення поняття дистанційного навчання як індивідуалізованого процесу передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, що створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Також було зазначено, що у процесі дистанційного навчання використовуються дистанційні курси – інформаційні продукти, які є достатніми для навчання за окремими навчальними дисциплінами. Положення містило визначення структури, функцій та принципів управління системою дистанційного навчання, стандартів та організаційних засад дистанційного навчання, складових його забезпечення.

Важливого значення у впровадженні дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України набули прийняття у 2005 році Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006-2010 роки» [30] та розробка проекту «Ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти за дистанційною формою навчання» і прийняття його за основу на засіданні Державної акредитаційної комісії у червні 2005 року [31]. Останній документ визначив мінімальні нормативи та вимоги щодо організаційного, кадрового, матеріально-технічного, апаратного, програмного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення вищих навчальних закладів, необхідного для надання освітніх послуг за дистанційною формою навчання.

Таким чином, в результаті створення протягом майже 15 років нормативно-правової бази комп'ютеризації навчального процесу у вищій освіті України було узаконене існування принципово нових форм організації навчання у закладах вищої освіти в нашій державі, створені правові передумови розвитку науково-методичного, змістовного, кадрового та матеріально-технічного забезпечення комп'ютеризації навчання.

1. Фактично створення нормативно-правової бази комп'ютеризації навчального процесу у вищій освіті України було проведене у два основні етапи: на першому етапі були прийняті нормативно-правові акти щодо розв'язання стратегічних проблем інформатизації українського суспільства, які стали передумовою розвитку комп'ютеризації навчання у вищій школі України (останнє десятиліття ХХ століття) [8; 9; 11]; на другому етапі (початок ХХІ століття) були розроблені правові засади та стандарти комп'ютерних (інформаційно-комунікаційних) технологій навчання, засади фінансування комп'ютеризації навчання та запровадження у навчально-виховний процес навчальних закладів (в тому числі й вищої школи) інформаційно-комунікаційних технологій, визначені умови для поетапного переходу до нового рівня освіти на основі зазначених технологій [17-24].

2. Створення нормативно-правової бази організації ДН у вищій школі було проведене також у два основні етапи: на першому етапі були прийняті нормативно-правові акти щодо розв'язання стратегічних проблем інформатизації українського суспільства, які стали передумовою створення системи ДН в Україні (останнє десятиліття ХХ століття) [8; 9; 11]; на другому етапі (початок ХХІ століття), були розроблені правові засади та стандарти ДН, засади фінансування системи ДН, запровадження дистанційної освіти як форми навчання, рівноцінної очній, заочній та екстернату; впроваджена система ліцензування, атестації й акредитації закладів ДН [26-31].

Джерела та література

1. Хоменко Л.Г. История отечественной кибернетики и информатики. Монография. / Л.Г. Хоменко – К.: Институт кибернетики им. В.М.Глушкова НАН Украины, 1998. – 455 с.
2. Сергієнко І.В. Становлення і розвиток досліджень з інформатики. / І.В. Сергієнко – К.: Наукова думка, 1998. – 204 с.
3. Малиновский Б.Н. История вычислительной техники в лицах / Б.Н. Малиновский – К.: Фирма «Кит», 1995. – 384 с.
4. Онопрієнко В.І. Інформатика в Україні: історія, наукові школи, сучасні проблеми / В.І.Онопрієнко, В.П.Соловйов, М.В.Онопрієнко // Наука та наукознавство. – 2004. – № 4. – С. 148-150.
5. Казлакова Г.О. Теоретичні і методичні основи застосування інформаційних технологій у вищій технічній освіті / Г.О.Казлакова. – К.: ІЗМН, 1997. – 180 с.
6. Триус Ю.В. Комп'ютерно-орієнтовані методичні системи навчання математики: Монографія / Ю.В.Триус. – Черкаси: Брама-Україна, 2005. – 400 с.
7. Шуневич Б.І. Розвиток дистанційного навчання у вищій школі країн Європи та Північної Америки : дис... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Шуневич Богдан Іванович; Інститут вищої освіти АПН України. – К., 2008. – 509 арк.
8. Указ Президента України від 31.05.1993 р. № 186/93 «Про державну політику інформатизації України» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/186/93>
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 31.08.1994 р. № 605 «Питання інформатизації» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/605-94-%D0%BF>
10. Резолюція Ради Європи від 13.07.2001 року «Про електронне навчання» [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://europa.eu/documents/index_en.htm
11. Закон України «Про Національну програму інформатизації» від 04.02.1998 р. № 74 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80>
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 06.05.2001 р. № 436 «Про затвердження Програми інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів, комп'ютеризації сільських шкіл на 2001-2003 роки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436-2001-%D0%BF>
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2003 р. № 1300 «Про затвердження Державної програми інформатизації та комп'ютеризації професійно-технічних навчальних закладів на 2004-2007 роки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1300-2003-%D0%BF>

14. Постанова Кабінету Міністрів України від 13.07.2004 р. № 905 «Про затвердження Комплексної програми забезпечення загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладів сучасними технічними засобами навчання з природничо-математичних і технологічних дисциплін» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/905-2004-%D0%BF>
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.12.2005 р. № 1153 «Про затвердження Державної програми «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006-2020 роки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1153-2005-%D0%BF>
16. Постанова Кабінету Міністрів України від 08.09.2004 р. № 1182 «Про затвердження Державної програми інформатизації та комп'ютеризації вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації на 2005-2008 роки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1182-2004-%D0%BF>
17. Постанова Кабінету Міністрів України від 22.06.1994 року № 429 «Про реалізацію пріоритетних напрямків науки і техніки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/429-94-%D0%BF>
18. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.07.1997 № 789 «Про першочергові заходи інформатизації» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/789-97-%D0%BF>
19. Указ Президента України від 17.04.2002 року № 347 «Про Національну доктрину розвитку освіти» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>
20. Указ Президента України від 20.10.2005 р. № 1497/2005 «Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1497/2005>
21. Постанова Кабінету Міністрів України від 7.12.2005 року № 1153 «Про затвердження Державної програми «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006-2010 роки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1153-2005-%D0%BF>
22. Наказ Міністерства освіти і науки України та Національної академії наук України від 26.11.2009 року № 1066/609 «Про затвердження Основних наукових напрямів та найважливіших проблем фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних і гуманітарних наук на 2009-2013 роки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0337-10>
23. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.09.2009 № 1020 «Про затвердження Державної цільової науково-технічної програми впровадження і застосування грид-технологій на 2009-2013 роки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1020-2009-%D0%BF>
24. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 № 1722 «Про схвалення Концепції Державної цільової програми впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1722-2010-%D1%80F>
25. Стефаненко П.В. Теоретичні та методичні основи дистанційного навчання у вищій школі : дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Інститут педагогіки та психології професійної освіти АПН України. – Київ, 2002. – 478 с. + додатки 492 с.
26. Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.07.2000 року № 293 «Про створення Українського центру дистанційної освіти» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/01.html>
27. Закон України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 року № 2984-III – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>
28. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.09.2003 року № 1494 «Про затвердження Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004-2006 роки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1494-2003-%D0%BF>
29. Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.01.2004 року № 40 «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0464-04>
30. Постанова Кабінету Міністрів України від 07.12.2005 р. № 1153 «Про затвердження Державної програми «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006-2010 роки» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1153-2005-%D0%BF>
31. Ліцензійні умови надання освітніх послуг у сфері вищої освіти за дистанційною формою навчання: проект прийнятий за основу на засіданні ДАК 21.06.05. – К., 2005. – 7 с.

Рижняк Р. Я. Развитие правового обеспечения компьютеризации обучения в высших учебных заведениях Украины в конце XX – начале XXI века.

В статье исследуется развитие нормативно-правового обеспечения компьютеризации обучения в высших учебных заведениях Украины и дистанционного обучения в вузах нашей страны. Делается вывод, что создание такой нормативно-правовой базы было проведено в два основных этапа: на первом этапе приняты нормативно-правовые акты по решению стратегических проблем информатизации украинского общества, на втором этапе созданы правовые предпосылки развития научно-методического, содержательного, кадрового и материально-технического обеспечения компьютеризации учебного процесса и дистанционного обучения.

Ключевые слова: развитие нормативно-правового обеспечения, высшее учебное заведение Украины, компьютеризация обучения, дистанционное обучение.

Rizhnyak R. Ya. The development of legal support computerization of education in higher educational institutions of Ukraine in the late 19th - early 21st century

The article examines the development of the regulatory basis for computerization of education in higher educational institutions of Ukraine and distance learning in the universities of our country. It is concluded that the creation of such a legal and regulatory framework was conducted in two main stages: at the first stage there were accepted regulations on solving strategic problems of informatization in Ukrainian society, at the second stage have been created the legal preconditions for the development of scientific and methodological, content, personnel, material and technical support for computerization of educational process and distance education.

Keywords: development of regulatory basis, higher educational institution in Ukraine, computerization of education, distance learning.